

Styrdokument

Lokal serviceplan för Sunne kommun

Dokumenttyp	Plan
Diarienummer	KS/2025:697
Beslutad av	Kommunfullmäktige 2026-04-13, § 12
Reviderad av	
Dokumentansvarig	Samhällsplaneraren

Innehåll

1. Inledning och syfte	4
2. Trygghetspunkter och beredskap.....	5
3. Strategiska dokument	5
4. Kommersiell service	6
5. Serviceorter	8
5.1 Sunne tätort	8
5.2 Gräsmark	9
5.3 Lysvik.....	10
5.4 Västra Ämtervik	11
5.5 Östra Ämtervik.....	12
5.6 Stöpafors	13
6. Stöd till kommersiell service.....	14
7. Slutsatser	15
8. Handlingsplan	15

1. Inledning och syfte

Lokala serviceplanen har som syfte att samla resurser och insatser för att uppnå en god servicetillgänglighet i kommunen. Serviceorterna ska erbjuda attraktiva boendemiljöer med grundläggande kommersiella servicefunktioner, som är stödjande för de kringliggande bygderna. Sammantagen har de bofasta, företagen och besöksnäringen en betydande påverkan och behov av den kommersiella servicen. I begreppet grundläggande kommersiell service ingår dagligvaror, drivmedel, postombud, apoteksombud och grundläggande betaltjänster.

Varför är kommersiell service viktig?

- **Samhällsrobusthet:** Den bidrar till att samhällen blir mer robusta och motståndskraftiga genom att tillgodose grundläggande behov.
- **Attraktivitet:** En god tillgänglighet till kommersiell service är avgörande för att det ska vara attraktivt att bo och arbeta i ett område.
- **Företagsutveckling:** Den skapar förutsättningar för företag att verka och utvecklas på en plats.
- **Minskade transportbehov:** Genom att service finns nära invånarna kan behovet av transporter minska.
- **God tillgång till service underlättar rekrytering och att behålla personal.**
- **Dagligvarubutiker är centrala** då de ofta erbjuder fler tjänster, som paketutlämning, mediciner, kontanter och drivmedel – särskilt på landsbygden.
- **Utmaningar på landsbygden:** Begränsade förutsättningar för kommersiella aktörer, vilket gör framtiden för många butiker osäker.
- **Pandemin har visat att kommersiell service är viktig för samhällets funktion i kris,** dagligvaruhandeln har klarat sig bättre än väntat, särskilt på landsbygden där fler jobbar hemifrån, många butiker har anpassat sig genom att erbjuda avhämtning och hemleverans.

Sunne kommun har 13 360 invånare (2025) och tio år framåt bedöms ha ungefär samma invånarantal. Fortsatt bedömning är att omkring 50 % av befolkningen kommer bo utanför tätorterna. Sunne kommuns näringsliv består av cirka 1331 aktiva företag (2023) varav en stor mängd småföretag. Lokala företag är viktiga för att de skapar välfärd genom den skatt de anställda betalar och service genom tjänster och arbetstillfällen så att vi kan bo och trivas i Sunne kommun. Bygg, papper och grafisk industri är stora i Sunne kommun, samt skog och jordbruk. Även besöksnäringen frodas i Sunne kommun med 188 818 gästnätter (2024), med en ökning under 2025 års sommarperiod med åtta procent.

2. Trygghetspunkter och beredskap

Sunne kommun ska inrätta fem trygghetspunkter i gymnastikhallarna vid skolorna i Östra Ämtervik, Västra Ämtervik, Lysvik, Gräsmark och Skäggebergsskolan. Trygghetspunkterna ska fungera som bemannade platser där invånare kan få skydd, information, vatten, möjlighet att ladda elektronik samt tillgång till första hjälpen och toalett vid kriser. Placeringarna är strategiskt valda utifrån tillgänglighet, befintlig infrastruktur och närhet till viktiga resurser.

En trygghetspunkt ska vara en bemannad plats där invånare kan få:

- Skydd mot väder
- Information om händelsen och samhällets åtgärder
- Dricksvatten och varmt vatten för matberedning
- Möjlighet att ladda elektronik
- Första hjälpen-kit
- Toalett
- Belysning
- Information om skyddsrum, apotek, sjukvård, drivmedel, livsmedel och krisstöd
- Möjlighet att larma 112

Bakgrunden är ett nationellt betänkande som föreslår att kommuner ska ha särskilda samlingsplatser som en del av sin beredskap, en ny lag väntas träda i kraft 2027.

Trygghetsplatser ersätter inte individens ansvar för hemberedskap.

För att genomföra detta krävs samverkan med civilsamhället, investeringar i reservkraft och kommunikationslösningar samt utbildning av personal. Staten har aviserat att kommuner kommer att kompenseras för merkostnader kopplade till stärkt beredskap.

Planen är att bygga upp beredskapen i samverkan med kommunens befintliga resurser och civilsamhället, exempelvis genom avtal med butiker om lagerhållning av förnödenheter och med föreningar om bemanning. Utformningen av de olika trygghetsplatserna kan komma att se olika ut. Trygghetspunkterna implementeras och utvecklas i takt med politiska beslut och finansieringsmöjligheter från nationell nivå.

3. Strategiska dokument

Sunne är platsen där modet växer, livet är enkelt och allt är möjligt. Kommunstrategins (2025-2040) prioriterade områden är stark samhällsgemenskap, pålitlig välfärd och levande landsbygdskommun. Kommunen ska möta upp det i den mån är möjligt. En fungerande kommersiell och offentlig service är vitalt för att klara detta.

Sunne kommun har skapat ett flertal LIS-områden (landbygdsutveckling i strandnära lägen) runt om i kommunen för att underlätta byggnationen av bostäder i attraktiva lägen på

landsbygden och för att platsspecifikt näringsliv ska kunna etablera sig. Syftet med LIS-underlaget är att möjliggöra fler bostäder och företag på landsbygden som stöd till befintlig och tillkommande service.

Regionala serviceprogrammet 2023-2030 ska stärka tillgången till kommersiell service i Värmlands landsbygder. Fokus ligger på dagligvaror, drivmedel, apotek, post/paket och betaltjänster. Det är ett verktyg för att genomföra den regionala utvecklingsstrategin 2021–2030. Målgrupper särskilt äldre, funktionsnedsatta och personer utan digital kompetens samt företag beroende av lokal service för verksamhetens funktion. Huvudmål är att säkerställa god tillgång till kommersiell service i hela länet. Stärka samverkan mellan aktörer: Region Värmland, kommuner, Länsstyrelsen, civilsamhället och företag. Viktiga insatser är rådgivning och ekonomiskt stöd till serviceaktörer, Lokala serviceplaner för lokal planering, stöd till digitalisering och ny teknik, utbyggnad av laddinfrastruktur och stöd till drivmedelsstationer, stöd till betaltjänstombud i områden med låg tillgång.

Utmaningarna är minskad befolkning och kundunderlag i glesbygder, digitaliseringens påverkan på servicebehov och tillgänglighet, svårigheter för små butiker att konkurrera och investera. Stödformer som finns är investeringsbidrag/lån, driftstöd till dagligvarubutiker, hemsändningsbidrag, stöd till drivmedelsanläggningar och betaltjänster.

Förordning (2024:1243) om stöd för att främja tillgången till grundläggande kommersiell service

Denna förordning innehåller bestämmelser om stöd till kommuner och till företag med försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel. Syftet med stödet är att främja tillgången till grundläggande kommersiell service i områden där servicen är gles.

4. Kommersiell service

I Sunne kommun finns åtta dagligvarubutiker, de flesta har tilläggservice genom att vara apoteks- och postombud. Sedan 2013 har apoteksombuden spelat en viktig roll som komplement till de fullvärdiga apoteken. Huvuddelen av ombudstjänsterna utförs 2025 av dagligvarubutiker. Tillväxtverket bedömer att betydelsen av apoteksombud kommer att minska på sikt i takt med att apotekens e-handel utvecklas, men än så länge är de fortsatt viktiga.

Antalet brevöversändelser i Sverige har minskat dramatiskt under lång tid i takt med att alltmer korrespondens sker digitalt. Samtidigt växer paketmarknaden i snabb takt, främst på grund av e-handelns utveckling. Den växande e-handeln ger nya möjligheter för företag och boende på landsbygden, men ställer också ökade krav på fungerande infrastruktur och logistikkedjor även utanför större tätorter.

Enskilda försäljningsställen av drivmedel har en stor betydelse för servicens tillgänglighet. Krav på kostsamma investeringar för att möta nya miljöregler har fått stora konsekvenser för

många små privatägda drivmedelsstationer. Infrastrukturen för laddstolpar är viktigt att den fortsätter att utökas på landsbygden och inte stannar av, speciellt för besöksnäringen. Även laddstolpar för tung trafik behöver lyftas och planeras för.

Ökat användande av digitala betaltjänstlösningar gör både individer och samhället beroende av fungerande el och stabil elektronisk kommunikation. Enda serviceorten med betaltjänster är Sunne tätort, det orsakar problem, inte bara för privatpersoner, utan också för företag och föreningar som hanterar kontanter, särskilt vid insättningar. För personer som saknar digitala verktyg som Bank-ID är situationen ännu svårare. Kommunens bokbil med it-hörna är ett av verktygen för att stävja detta.

I Sunne kommun finns sex stycken serviceorter, varav Sunne tätort har flera servicepunkter. Med en potentiell servicepunkt avses ett geografiskt område med begränsad tillgång till service, där förändringar i samhällsstruktur, inflyttning, eller besöksnäring skapar nya behov och har potential eller förutsättningar att stärka tillgängligheten till grundläggande service såsom dagligvaror, drivmedel och annan kommersiell eller samhällsnyttig service.

I Värmland finns sedan 2003 ett partnerskap inom kommersiell service, vilka leds av Region Värmland. Övriga deltagare i partnerskapet är Länsstyrelsen Värmland, två kommunrepresentanter, föreningen Hela Sverige ska leva, Coop Värmland, representant från Ica, Coops konsumentorganisation, OK Värmland, Sveriges paketombud och Visit Värmland. Syftet med partnerskapet är att utbyta information och kunskap utifrån olika intresseområden av betydelse för kommersiell service.

5. Serviceorter

5.1 Sunne tätort

Sunne har 2025 ett invånarantal på 5686 och prognostiseras öka till 5747 invånare 2034.

Kommersiell service		Kommunal offentlig service	
Dagligvarubutik	X	Förskola	X
Dagligvarubutik, ej fullsortiment	X	Skola	X
Hemsändning av dagligvaror	X	Bibliotek/ bokbuss	X
Laddstolpe	X	Offentlig toalett	X
Drivmedel	X	Seniorboende	X
Apotek/ ombud	X	Särskilt boende för äldre	X
Postnord/ Paketutlämning	X	Återvinningsstation	X
Kontantuttag	X	Idrottsanläggning	X
Dagkassahantering	X	Infopoint	X
Betala räkningar	X	Regional service	
Svenska spel/ ATG	X	Vårdcentral	X
Café/ Restaurang	X	Folktandvård	X
Ombud kollektivtrafik	X	Kollektivtrafik	X
Hotell/ Vandrarhem/ Stugor	X	Ideell service	
Camping/ ställplats	X	Intresseförening/ möteslokal	X
Systembolag/ ombud	X	Idrottsanläggning	X
		Religiös samlingsal	X

5.2 Gräsmark

Gräsmark har 2025 ett invånarantal på 957 och prognostiseras minska till 935 invånare 2034.

Kommersiell service		Kommunal offentlig service	
Dagligvarubutik	X	Förskola	X
Dagligvarubutik, ej fullsortiment		Skola	X
Hemsändning av dagligvaror	X	Bibliotek/ bokbuss	X
Laddstolpe	X	Offentlig toalett	X
Drivmedel	X	Seniorboende	X
Apotek/ ombud	X	Särskilt boende för äldre	
Postnord/ Paketutlämning	X	Återvinningsstation	X
Kontantuttag	X	Idrottsanläggning	X
Dagkassahantering		Infopoint	X
Betala räkningar		Regional service	
Svenska spel/ ATG	X	Vårdcentral	
Café/ Restaurang	X	Folktandvård	
Ombud kollektivtrafik		Kollektivtrafik	X
Hotell/ Vandrarhem/ Stugor	X	Ideell service	
Camping/ ställplats	X	Intresseförening/ möteslokal	X
Systembolag/ ombud	X	Idrottsanläggning	X
		Religiös samlingsal	X

5.3 Lysvik

Lysvik har 2025 ett invånarantal på 1 252 och prognostiseras minska till 1 249 invånare 2034.

Kommersiell service		Kommunal offentlig service	
Dagligvarubutik	X	Förskola	X
Dagligvarubutik, ej fullsortiment		Skola	X
Hemsändning av dagligvaror	X	Bibliotek/ bokbuss	X
Laddstolpe		Offentlig toalett *sommartid	X
Drivmedel	X	Seniorboende	
Apotek/ ombud	X	Särskilt boende för äldre	X
Postnord/ Paketutlämning	X	Återvinningsstation	X
Kontantuttag	X	Idrottsanläggning	X
Dagkassahantering		Infopoint	X
Betala räkningar		Regional service	
Svenska spel/ ATG	X	Vårdcentral	
Café/ Restaurang	X	Folktandvård	
Ombud kollektivtrafik		Kollektivtrafik	X
Hotell/ Vandrarhem/ Stugor	X	Ideell service	
Camping/ ställplats	X	Intresseförening/ möteslokal	X
Systembolag/ ombud	X	Idrottsanläggning	X
		Religiös samlingsal	X

5.4 Västra Ämtervik

Västra Ämtervik har 2025 ett invånarantal på 1 033 och prognostiseras minska till 1 016 invånare 2034.

Kommersiell service		Kommunal offentlig service	
Dagligvarubutik		Förskola	X
Dagligvarubutik, ej fullsortiment	X	Skola	X
Hemsändning av dagligvaror	X	Bibliotek/ bokbuss	X
Laddstolpe	X	Offentlig toalett	
Drivmedel	X	Seniorboende	X
Apotek/ ombud		Särskilt boende för äldre	
Postnord/ Paketutlämning	X	Återvinningsstation	X
Kontantuttag		Idrottsanläggning	X
Dagkassahantering		Infopoint	
Betala räkningar		Regional service	
Svenska spel/ ATG		Vårdcentral	
Café/ Restaurang	X	Folktandvård	
Ombud kollektivtrafik		Kollektivtrafik	X
Hotell/ Vandrarhem/ Stugor	X	Ideell service	
Camping/ ställplats	X	Intresseförening/ möteslokal	X
Systembolag/ ombud		Idrottsanläggning	X
		Religiös samlingsal	X

5.5 Östra Ämtervik

Östra Ämtervik har 2025 ett invånarantal på 965 och prognostiseras öka till 974 invånare 2034.

Kommersiell service		Kommunal offentlig service	
Dagligvarubutik		Förskola	X
Dagligvarubutik, ej fullsortiment	X	Skola	X
Hemsändning av dagligvaror	X	Bibliotek/ bokbuss	X
Laddstolpe		Offentlig toalett (sommarhalvåret)	X
Drivmedel		Seniorboende	
Apotek/ ombud	X	Särskilt boende för äldre	
Postnord/ Paketutlämning	X	Återvinningsstation	X
Kontantuttag		Idrottsanläggning	X
Dagkassahantering		Infopoint	X
Betala räkningar		Regional service	
Svenska spel/ ATG		Vårdcentral	
Café/ Restaurang	X	Folktandvård	
Ombud kollektivtrafik		Kollektivtrafik	X
Hotell/ Vandrarhem/ Stugor	X	Ideell service	
Camping/ ställplats	X	Intresseförening/ möteslokal	X
Systembolag/ ombud		Idrottsanläggning	X
		Religiös samlingsal	X

5.6 Stöpafors

Stöpafors har 2025 ett invånarantal på 600 och prognostiseras minska till 536 invånare 2034.

Kommersiell service		Kommunal offentlig service	
Dagligvarubutik		Förskola	X
Dagligvarubutik, ej fullsortiment		Skola	
Hemsändning av dagligvaror	X	Bibliotek/ bokbuss	X
Laddstolpe	X	Offentlig toalett *TRV	X
Drivmedel	X	Seniorboende	
Apotek/ ombud		Särskilt boende för äldre	
Postnord/ Paketutlämning		Återvinningsstation	X
Kontantuttag		Idrottsanläggning	X
Dagkassahantering		Infopoint	
Betala räkningar		Regional service	
Svenska spel/ ATG		Vårdcentral	
Café/ Restaurang	X	Folktandvård	
Ombud kollektivtrafik		Kollektivtrafik	X
Hotell/ Vandrarhem/ Stugor	X	Ideell service	
Camping/ ställplats *TRV	X	Intresseförening/ möteslokal	X
Systembolag/ ombud		Idrottsanläggning	X
		Religiös samlingsal	

6. Stöd till kommersiell service

Stöd tillgängliga hos Tillväxtverket, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Hemsändningsbidrag ges för att bekosta kommunens hemsändning av dagligvaror eller inköpsturer för hushåll med långt till butik och utan möjlighet att ta sig dit själva. Bidrag lämnas med högst 50 procent av kommunens nettokostnader under ett kalenderår, dock högst 100 kronor per hushåll och hemsändnings- eller inköpstillfälle. Bidraget ansöks årsvis i efterskott.

Investeringsstöd syftar till att den lokala servicen i form av dagligvaror och drivmedel i landsbygder ska kunna bibehållas och utvecklas. Investeringsstöd beviljas med högst 50 procent av utgifter för inköp, ny-, till- eller ombyggnad eller större reparation av lokal, samt för inredning och utrustning.

Servicebidrag kan lämnas till företag med dagligvarubutik eller drivmedelstation i områden där servicen är gles. Bidraget kan lämnas om företaget har drabbats av tillfälliga problem med lönsamheten. Servicebidrag får beviljas med högst 350 000 kronor per år till samma mottagare. Servicebidrag får lämnas för sammanlagt högst tre år.

Stöd till korrosionsskydd för drivmedelsstationer

Särskilt driftstöd kan lämnas till små butiker i serviceglesa landsbygder där det är svårt att nå lönsamhet. Särskilt driftstöd får lämnas till ägaren till försäljningsställe som har ett mångsidigt utbud av dagligvaror, är öppet året om och som är beläget mer än 10 km från ett annat försäljningsställe som har ett mångsidigt utbud av dagligvaror. Undantag kan förekomma. Har fasta lokaler som är öppna så att kunderna kan få tillgång till dagligvaror på åretrunbasis, och har en nettoomsättning för dagligvaror som uppgick till högst elva miljoner kronor enligt det senaste årets årsredovisning, årsbokslut eller annat liknande underlag. Särskilt driftstöd lämnas med högst 350 000 kronor per år och försäljningsställe.

Länsstyrelsen bevakar **tillgången till grundläggande betaltjänster** och arbetar med regionala stöd- och utvecklingsinsatser. Grundläggande betaltjänster handlar om att alla personer ska kunna betala räkningar och ta ut kontanter oavsett var i landet man bor. Företag, föreningar och andra organisationer ska kunna sätta in sina dagskassor på bankkonton. Vanligtvis är det lokala handlare som ställer upp och agerar betaltjänstombud.

Laddstationer öppna för allmänheten. Naturvårdsverket kan medfinansiera publik laddinfrastruktur där det finns behov av stöd. Du kan som mest få stöd för 50 procent av investeringskostnaderna.

7. Slutsatser

Huvudtätorten Sunne erbjuder en bred kommersiell service, men när det kommer till kommunens andra serviceorter varierar utbudet. Genom att ha identifierat brister kan insatser iscensättas för att skapa bättre villkor för hela kommunen. Stöpafors saknar mycket inom kommersiell service, medans Gräsmark och Lysvik uppfyller många kriterier. Västra Ämterviks utbud förbättras stadigt under de senaste åren, Östra Ämtervik likaså dock i en saktare takt.

Situationen på landsbygden är sårbar när det endast finns en butik som serverar området. Detta gör det särskilt viktigt för kommunen att arbeta förebyggande och innovativt för att hitta samordningslösningar och utveckla nya sätt att säkerställa tillgängligheten till service, matdistributionen till äldre är ett exempel. För att uppnå detta krävs att kommunen kontinuerligt håller sig informerad om servicebehoven och för en nära dialog med servicegivare, lokala byutvecklingsgrupper samt andra berörda aktörer.

Infrastrukturen är avgörande för att kommunens medborgare ska kunna bo här och för att varor och tjänster ska kunna transporteras. Kollektivtrafiken ansvarar Region Värmland för, kollektivtrafiken kompletterar övriga transporter och är en förutsättning för fungerande arbetsmarknad, skola, vård och omsorg. Dynamisk kollektivtrafik och mixtrafik är två nya kollektivtrafiklösningar möjliggör bussåkande från fler hållplatser vid fler tillfällen som är värdefullt för landsbygden.

2024 hade kommunen en täckningsgrad för fiber på 82%. Hushåll med fiber inklusive de som är belägna i absolut närhet till bredband är 97%, 4G täckning var 100%, 2023 täckte 5G cirka 23 %. Möjligheten att ansluta till bredband ökar attraktionskraften för företagande och inflyttning, fiber påverkar fastighetsvärden positivt samt ger människor möjlighet att bo kvar med till exempel digital vård i hemmet, trygghetslarm, distansutbildning och distansarbete.

8. Handlingsplan

För att bevara och förbättra förutsättningarna för kommersiell service i Sunne ska kommunen:

- Inkludera serviceplanens slutsatser i arbete med översiktsplan och LIS-planer.
- Stödja initiativ för utveckling av service och nya servicelösningar.
- Underlätta för hemsändning genom information och stöd till kommersiella aktörer.
- Kommunens upphandlingar ska i alla möjliga fall ske på ett sådant sätt att även lokala, små och medelstora företag kan lämna anbud.
- Dela upp upphandlingar i mindre delar (delkontrakt).
- Ställ proportionerliga krav vid upphandling – undvik höga omsättningskrav och komplexa certifieringar.
- Fortsatt stöd i form av bokbil med it-hörna.
- Fortsatt stöd i form av byapeng från kommunen.

- Verka för att Region Värmland behåller och utvecklar det utbud av kollektivtrafik och hållplatser som finns på landsbygden.
- Kommunen ska främja navfunktionen som butiker har som lokal mötesplats och för nätverk.
- Bevara infopoints i tätorter och viktiga turistmål. En lokal informationsplats där du som turist kan få lokal guidning och tips. Här kan du få tips om sevärdheter och evenemang, samt hämta broschyrer, kartor och annan turistinformation.
- Sprida kunskap om olika typer av stöd till befintliga och potentiella servicegivare i kommunen.
- Informera och vara aktiv i projekt med koppling till hållbar utveckling och digitaliseringens möjligheter.
- För inköp av mindre mängd livsmedel till en arbetsplats som normalt sett inte utför matproduktion ska en utredning göras som visar på för- och nackdelarna med ett så kallat skafferiavtal.
- Följ upp och revidera serviceplanen en gång per mandatperiod.